

LATIN, MINT MÁSODIK IDEGEN NYELV

9-12. évfolyam

Célkitűzések és feladatok

A Nemzeti alaptanterv szabályozása alapján a latin nyelv oktatása általában a 9-12. évfolyamokon, a második idegen nyelv számára meghatározott órakeretben folyhat. A nyelvoktatást a Nat-tól eltérő szerkezetben (például a szabadon felhasználható órakeret terhére) kialakító iskolák a kerettantervektől -a célkitűzések és követelmények figyelembe vétele mellett- eltérhetnek. Okot és lehetőséget ad erre a latin nyelv oktatásának az a sajátossága, hogy a Nat-ban szereplő több műveltségterületet illetve általános fejlesztési irányt képes érinteni, részben fedni, hiszen a demokrácia, az európai humanista értékrend közös gyökereinek bemutatása mellett tananyaga szoros történeti, és ezáltal logikai, ok-okozati összefüggésben áll az anyanyelv és irodalom, az "ember és társadalom" kérdéskörének valamint más idegen nyelvek alapelemeivel.

Ugyancsak sajátossága a latin nyelv oktatásának, hogy céljai és módszerei jelentősen eltérnek az élő idegen nyelvek esetében megszokott gyakorlattól, és így azoknak a Nat-ban foglalt elvi alapjaitól és szerkezetétől is. Tantervfelépítésében azonban azokkal együtt tér el a többi műveltségterület szabályszerűségeitől: a tananyagot és a követelményeket a használt tankönyvek függvényében is változtatható, általános formában közölve.

A latin -mint holt nyelv- esetében a "gyakorlati nyelvi készségek" elsajátítása elsősorban az olvasási-fordítási készség fejlesztését jelenti, melyet egyedül az írásbeli kifejezés, s csak módszertani segítségképpen a szóbeli kifejezés készsége egészíthet ki. Ezekben belül a hangsúly a tudatos nyelvhasználatra, az elemző nyelvtani látásmód és fordítástechnika kialakítására esik. Az élő nyelvek tanulásakor megismerhető más kultúrák a latin esetében földrajzi helyett időbeli eltérést mutatnak: saját európai és nemzeti múltunk kulturális értékeinek felfedezését. Az élő nyelvek hétköznapi beszédhelyzetekben történő használatával szemben latin nyelvtudásukat a tanulóknak írott szövegek megértéséhez kell alkalmazniuk, mely szövegek az egyidejű emberi kapcsolatok kialakításának lehetősége helyett általános esztétikai, erkölcsi értékkel vagy történeti fontossággal bírnak.

A tantárgy oktatásának konkrét célja és feladata, hogy képessé tegye a diákokat közepes nehézségű (nem szaknyelvi) latin szöveg megértésére nyomtatott szótár önálló használatával, hogy kialakítsa a latin leíró nyelvtan alapvető szabályainak és szakkifejezéseinek tudatos és gyakorlott használatát valamint, hogy képet adjon Európa latin nyelvű kultúrájának térbeli és időbeli kereteiről, szakaszairól, megjelenési formáiról - elsősorban pedig ennek alapjáról: az antik Róma műveltségéről és életéről. Mindezt szoros összefüggésben mai életünkre gyakorolt utóhatásával. Közvetett cél a tanuló anyanyelv- és idegennyelv-használatának tudatosabbá tétele, egy sajátos forráscsoport segítségével alapvető emberi, társadalmi, esztétikai értékek megfogalmazása, antik eredetű köznyelvi és szaknyelvi kifejezéseink helyes és tudatos használatának elősegítése.

Miért tanuljunk latin nyelvet?

Mínt hogy a több mint ezeréves Magyarország szerves része Európának (mindig az is volt), azaz nem csak befogadója, őrzője az európai kultúrának, hanem mindenkor alkotója is, önmagunknak tartozunk azzal, hogy megismerjük azokat a nyelveket, amelyek ennek az öreg

földrésznek történelmét, művészetét, gondolkodásmódját hordozzák, és amelyek közt a legerőteljesebb a görög mellett a latin volt.

Talán nem kell senkinek bizonygatni, milyen sokat kaptunk a latintanítástól, mennyire elválaszthatatlan tőle egész nemzeti múltunk – jóllehet a magyar alapvetően más karakter, mint a római. Nemzeti önismeretünk nem hanyagolható eszköze tehát a latin-görög világ megismerése, hiszen értőbb szemmel nézzük majd a magyar építészetet, szobrászatot is, többet mond majd nekünk saját irodalmunk és képzőművészetünk, és nem lesz többé szinte elérhetetlenül távol a gregorián zene, ha tudjuk, milyen volt az a kultúra, melynek gazdag örökösei között mi is ott vagyunk, önmagunkat ismerhetjük meg általa jobban. A latin nyelv nemcsak az indoeurópai nyelvek tanulását segíti, hanem a magyar nyelv igényesebb használatához is elvezet.

Az antikvitás tanulmányozása közben jobban megértjük az általános emberit is. Megmutatjuk tanítványainknak, hogy az ember mindig és mindenhol ugyanaz volt és lesz: keresi helyét, célját, de megrendülten vallja be kudarcait. Kutatja a világot és legmélyebb tapasztalatait csak a költészet filozofikus és vallásos műfajában, a mítoszban fogalmazhatja meg. Ez a tapasztalat pedig nem más, mint hogy az ember törekeny, de halhatatlanságra szomjazó, mert a Halhatatlanhoz tartozik.

Fontos az ókor mellett a középkori latinsággal is foglalkozni, bár erre lényegesen kevesebb idő jut. Szükséges a magyarországi latin nyelvű irodalom emlékeinek megismerése is. Kódexek, illusztrált szép oldalak bemutatása, olvasása esztétikai élmény is, mélyre hat, s elősegíti a latin kultúra egyetemességének megtapasztalását.

A klasszikus latin költészet, epika, történetírás, levélirodalom, szónoki alkotások olvasása során kapcsolatot kell teremteni a megfelelő magyar irodalmi alkotásokkal. Pl. Berzsenyi (verselés), levélirodalom (Kazinczy), szónoklás (Kölcsey), a történetírásról nem is beszélve, hiszen az nálunk világi és egyházi vonalon kezdetektől a XVIII. sz. végéig szinte kizárólag latin.

A latin – mint holt nyelv – esetében a „gyakorlati nyelvi készségek” elsajátítása elsősorban az olvasási-fordítási készség fejlesztését jelenti, melyet egyedül az írásbeli kifejezés, s csak módszertani segítségképpen a szóbeli kifejezés készsége egészíthet ki. Ezeken belül a hangsúly a tudatos nyelvhasználatra, az elemző nyelvtani látásmód és fordítástechnika kialakítása esik. Ez élő nyelvek tanulásakor megismerhető más kultúrák a latin esetében földrajzi helyett időbeli eltérés mutatnak: saját európai és nemzeti múltunk kulturális értékeinek felfedezését. Az élő nyelvek hétköznapi beszédhelyzetekben történő használatával szemben latin nyelvtudásukat a tanulóknak írott szövegek megértéséhez kell alkalmazniuk, mely szövegek az egyidejű emberi kapcsolatok kialakításának lehetősége helyett általános esztétikai, erkölcsi értékkel vagy történeti fontossággal bírnak.

A tantárgy oktatásának konkrét célja és feladata, hogy képessé tegye a diákokat közepes nehézségű (nem szaknyelvi) latin szöveg megértésére nyomtatott szótár önálló használatával, hogy kialakítsa a latin leíró nyelvtan alapvető szabályainak és szakkifejezéseinek tudatos és gyakorlott használatát, valamint, hogy képet adjon Európa latin nyelvű kultúrájának térbeli és időbeli kereteiről, szakaszairól, megjelenési formáiról – elsősorban pedig ennek alapjairól: az antik Róma műveltségéről és életéről. Mindezt szoros összefüggésben mai életünkre gyakorolt utóhatásával. Közvetett cél a tanulók anyanyelv – és idegen nyelv – használatának tudatosabbá tétele, egy sajátos forrás csoport segítségével alapvető emberi, társadalmi, esztétikai értékek megfogalmazása, antik eredetű köznyelvi és szaknyelvi kifejezéseink helyes és tudatos használatának elősegítése.

Az egyes évfolyamokra vonatkozó fejlesztési követelmények

9. évfolyam

Éves óraszám: 74

Olvasott szöveg értése

- a tanuló legyen képes ismeretlen nyelvtani elemeket nem tartalmazó mondatok elemzésére
- a fenti mondatokból épülő, lehetőleg eredeti vagy eredetiből adaptált latin szöveg szabatos magyar fordítását adni (megadott szavak segítségével)
- a tanult nyelvtani (alaktani) és kultúrtörténeti jelenségeket a fenti szövegben felismerni és magyarázni

Íráskészség (beszédkészség)

- a tanuló legyen képes ismeretlen latin szöveget helyes (restituált vagy humanista) kiejtéssel felolvasni
- a tanult alaktani jelenségek és szókincs segítségével az aktuális témakörhöz kapcsolódó egyszerű latin mondatok és ezekből épülő rövid szövegek önálló megalkotására
- a tanár által kijelölt klasszikus szövegrészletek és mondások memoriter felidézésére

Fogalomkörök (nyelvi jelenségek)

- kiejtési szabályok: a restituált és a humanista kiejtés pontos ismerete, egyikük aktív használata
- alaktani ismeretek: a szavak szótári alakja, az alakok és felhasználási lehetőségeik pontos ismerete; a névszó- és aktív igeragozás (az olvasott szövegek megértéséhez szükséges rendhagyóságokkal), adverbiumképzés és melléknévfokozás - a megfelelő latin terminológia használatával
- mondattan: mondatrészek, szórend, egyeztetés, mellérendelés
- szókincs: a tanult szövegek megértéséhez szükséges szavak mellett a tő és sorszámnevek, a római személynév-adás, névmások

Témakörök

- a latin nyelv helye a világ nyelvei között, az indoeurópai nyelvcsalád, a latin használatának időbeli és térbeli kiterjedése, történetének főbb korszakai
- az ókori latin és görög kultúra összefüggései és különbözőségei
- a latin nyelv szerepe mai világunkban (a szövegekben előforduló továbbélő szavak, kifejezések kiemelése)
- a témakörök és azok sorrendje a továbbiakban a használt tankönyvek függvényében változhatnak
- főbb görög (-római) istenalakok, a hozzájuk kapcsolódó kultuszok, jóslás, jóshelyek
- a trójai mondakör, Róma eredetmondái, a római királyság és köztársaság mondavilága
- Róma és a Római Birodalom földrajza, nevezetességei
- Pannonia és a magyarországi latinság későbbi korszakai
- a fenti témakörökhöz kapcsolódó eredeti klasszikus vagy adaptált szépirodalmi vagy történeti forrásszövegek olvasása

Fejlesztési követelmények

Szókincs:

- 400-450 szó elsajátítása

Olvasott szöveg értése:

- a tanuló legyen képes ismeretlen nyelvtani elemeket nem tartalmazó mondatok elemzésére,
- a fenti mondatokból épülő, lehetőleg eredeti vagy eredetiből adaptált latin szöveg szabatos magyar fordítását adni (megadott szavak segítségével),
- a tanult nyelvtani (alaktani) és kultúrtörténeti jelenségeket a fenti szövegben felismerni és magyarázni.

Óraterv

Nyelvtan (20 óra)

- Az I-V. declinatio
- A locativus
- A vocativus
- A melléknevek és declinatiojuk
- A jelzői és állapothatározói szerep elkülönítése
- A melléknév fokozása
- Az adverbium és fokozása
- A személyes névmások, a birtokos névmások és a fontosabb mutató névmások
- Az I-IV. coniugatio (a teljes actium és a pass. praesens imperfectum – praesens perfectum)
- A participium perfectum passivi
- Az imperativus
- A leggyakoribb alárendelő mondatfajták felismerése (cél-, ok-, idő- határozói), a coni. használatának megfigyeltetése
- A létige és a possum ragozása
- A leggyakoribb praepositivok és módosítószavak, kötőszavak

Nyelv- és kultúrtörténet (20 óra)

- Bevezetés a nyelv karakterébe (hangzás; olvasási és helyesírási szabályok; a hagyományos ejtismód)
- A neolatin nyelvek – jövevényszavak
- A latin nyelv szerepe az európai (benne Magyarország!) kultúrában
- A latin nyelvi gondolkodás folyamatos bemutatása
- A római élet hétköznapijai (közélet, iskola, munka, ünneplés, család, hitvilág)
- Róma történelme nagy vonalakban – Pannónia provincia
- A görög műveltség hatása (+ alapfogalmainak tisztázása)
- A római embereszmény

Memoriter

- Néhány mondat a Szentírásból, Ianus Pannonius Laus Pannoniae, Sententiae, Gaudeamus igitur

Olvasmányok, szövegek (30 óra)

- Aeneas (Fabula clara – Bellum Troianum)
- De Romulo et Remo
- De familia Romana
- De originibus Romae
- De urbe Roma
- De deis Romanorum
- Ludus Romanus – Schola Latina
- Humanitas Romana
- Sententiae, proverbia (kb. 50 az évben)

(Az olvasmányok szövege a tanított tankönyvtől függően változhat!)

4 óra év végi ismétlés

A továbbhaladás feltételei

A tanuló tudjon helyesen írni, olvasni. A kijelölt szókinccset sajátítsa el, a latin szövegben ismerje fel és tudja meghatározni. Nyelvtani ismeretei legyenek biztosak, tudja azokat alkalmazni, és segítségükkel az egyszerűbb szövegeket tudja tanári segítség nélkül is lefordítani.

10. évfolyam

Éves óraszám: 74 óra

Olvasott szöveg értése

- a tanuló legyen képes ismeretlen nyelvtani elemeket nem tartalmazó mondatok készség-szintű elemzésére
- a fenti mondatokból épülő eredeti latin szépirodalmi vagy történeti forrásszöveg szabatos magyar fordítását adni (önálló szótárhasználattal)
- a tanult nyelvtani (alaktani) és kultúrtörténeti jelenségeket a fenti szövegben felismerni és magyarázni
- szavak és kifejezések alkotóelemeinek és továbbélésének önálló felismerésére

Íráskészség (beszédkészség)

- a tanuló legyen képes ismert latin szöveget helyes intonációval, ismert verses szöveget a megfelelő időmérték szerint felolvasni
- a tanult alaktani és mondattani jelenségek valamint szókinccs segítségével az aktuális témakörhöz kapcsolódó egyszerű latin mondatok és ezekből épülő rövid szövegek önálló megalkotására
- a tanult igeneves szerkezetek aktív képzésére és átalakításaira
- a tanár által kijelölt klasszikus szövegrészletek és mondások memoriter felidézésére

Fogalomkörök (nyelvi jelenségek)

- verstan: az időmértékes verselés alapelemei és elemi szabályai

- alaktani ismeretek: passzív és körülírt igeragozás (álszenvedő és félig álszenvedő igékkel, a szövegekben előforduló rendhagyóságokkal), valamennyi igenév képzése és használata- a megfelelő latin terminológia használatával
- esettan: az esettan fogalma, az esetek fő használati körei
- mondatan: igeneves szerkezetek képzése és használata, az állítmányi jelző és értelmező használata, a szenvedő szerkezet
- szókincs: a tanult szövegek megértéséhez szükséges szavak mellett a névmási ragozású szavak köre

Témakörök

a témakörök és azok sorrendje a továbbiakban a használt tankönyvek függvényében változhatnak

- a latin nyelvű kultúrák történetének forrásai és azok feltárása (szövegfenmaradás, régészet)
- az antik Róma életmódja, szokásai (lehetőség szerint kitekintéssel az antik görög és későbbi európai párhuzamokra): időszámítás, társadalmi tagolódás és államapparátus, gazdálkodás és pénzhasználat, családi élet és ünnepek, hadviselés, épülettípusok és szórakozóhelyek, étkezési és öltözködési szokások
- klasszikus latin szövegek feldolgozása: elsősorban verses mesék, elbeszélő vagy leíró prózai szövegek (történeti források) - valamint nyelvtani szerkezet és szóhasználat szempontjából egyszerűbb lírai, epikus és drámai részletek

Óraterv

Nyelvtan (20 óra)

- A passivum – szenvedő szerkezet
- A deponens és semideponens igék
- A participium impf. és instans act.
- A fordított jelzős szerkezet
- A gerundium – a gerundivum – a gerundivumos szerkezet
- Az ablativus absolutus
- A participium coniunctum
- Az acc. cum inf.
- A nom. cum inf.
- Az esetek használata
- A szövegekben előforduló rendhagyó igék ragozása (eo, fero, volo, nolo, fio)

Verstan (10 óra)

- A klasszikus verselés
- A hexameter, a pentameter, a distichon.

Memoriter:

- Odi et amo, Vivamus..., Phaselus ille

Stilisztika (5 óra)

- Az alapvető stilisztikai jelenségek következetes megfigyeltetése

Kultúrtörténet (5 óra)

- A Kr. előtti I. század irodalmi élete – műfajok – témák
- Az olvasott auctorok élete és munkássága

Olvasmányok, szövegek (30 óra)

- Fabellae Phaedri: Canis per fluvium carnem ferens
De vulpe et viva
Muli dua et raptores
 - De Gallis
 - Coriolanus
 - Fabellae Phaedri: Rana rupta et bos
Lupus et agnus
Ranae ad Solem
 - Cena Trimalchionis
 - Arion
 - Deucalion et Pynha
 - Daedalus et Icarus
 - Hannibal
 - Versiculi Catulli
 - Plautus: Miles glorionus
 - Philemon et Baucis
 - De agro
 - Sententiae
- (Az olvasmányok konkrét szövege a tankönyvtől függően változhat!)

4 óra év végi ismétlés

A továbbhaladás feltételei

- A szókészlet elsajátítása.
- A tanulók szerezzenek jártasságot a szótár és a nyelvtankönyv használatában. Legyenek képesek helyesen kommentált szöveget önállóan feldolgozni, értelmezni.
- A nyelvtani jelenségek biztos felismerése, ismereteik alkalmazása – alaktani jártasság.
- A tanult szerkezetek és egyszerűbb mondatok fordítása magyarról latinra.
- A kultúrtörténeti anyag megértése, megtanulása (pozitív személyes megközelítéssel).
- A tanulók igyekezzenek türelmesen és jól odafigyelve foglalkozni a tananyaggal, mert csak így lesz munkájuk örömteli. Gyors sikerekre nem szabad törekedni. Nagyon fontos az olvasott versek gondolati, érzelmi mélységeit feltárni, mert csak így lesz a tanulónak személyes köze ahhoz, amit tanul.

11. évfolyam

Éves óraszám: 111 óra

Olvasott szöveg értése

- a 9-10. évfolyam fejlesztési követelményein túl a tanuló legyen képes tetszőleges eredeti latin szépirodalmi vagy történeti forrásszöveg szabatos magyar fordítását adni (tanári segítséggel vagy megfelelő kommentár használatával)
- a fenti szövegek tartalmi hangsúlyait, főbb információit önállóan felismerni és rendszerbe foglalni

Íráskészség (beszédkészség)

- a 9-10. évfolyam fejlesztési követelményein túl a tanuló legyen képes ismert versmértékben írt ismeretlen verses szöveget a megfelelő időmérték szerint felolvasni
- a tanult esettani és mondattani szerkezetek aktív képzésére

- a tanár által kijelölt klasszikus szövegrészletek és mondások memoriter felidezésére

Fogalomkörök (nyelvi jelenségek)

- verstan: az időmértékes verselés olvasott szövegekhez kapcsolódó formáinak felismerése és megnevezése
- alaktani ismeretek: a feldolgozott szövegekhez kapcsolódó rendhagyóságok
- esettan: az esetek szövegbeli előfordulásainak elemzése és leírása
- mondatan: műveltetés, alárendelő összetett mondatok, az igeidők egyeztetése, a függő beszéd
- szókincs: a tanult szövegek megértéséhez szükséges szavak mellett a kötőszók pontos jelentésbeli és használati köre
- stilisztika: az egyéni nyelvhasználat és egyes műfajok stilisztikai jellemzői, stílus eszközök elemzése és felismerése

Témakörök

a témakörök és azok sorrendje a továbbiakban a használt tankönyvek függvényében változhatnak

- Az antik Róma történetének és irodalomtörténetének vázlata (lehetőség szerint kitekintéssel az antik görögység és a középkori Európa világára is), az antik képzőművészet főbb jellemzői
- az antikvitás mitikus természettudományos világképe
- a római vallás sajátosságai, az antik Róma etikai alapértékei
- a római jog, igazságszolgáltatás és szónoklás fontosabb elemei
- a mitológiai ismeretek bővítése: elsősorban a thébai mondakör, az Atreidák története, az Argonauták mondaköre és Ovidius Metamorphoses című művének kisebb elbeszélései alapján
- klasszikus latin szövegek feldolgozása: elsősorban az aranykori értekező próza és epika körében

Óraterv

Nyelvtan: (15 óra)

Fejlesztési követelmények

- Az eddig tanult nyelvi jelenségek elmélyítése, gyakorlása
- A consecutio temporum
- Az esetek használatának kiegészítése
- A mellérendelő és alárendelő mondatok rendszere
- A latin stílus sajátosságai (Az ókori világkép, a római karakter tükröződése a nyelvben.)
- A szónoki eszközök, a körmondat

Memoriter

- Kisebbrészletek Cicero és Vergilius műveiből

Történelem, kultúrtörténet (20 óra)

- A köztársaság válságának okai, a köztársaság bukása
- Az állam igazgatása, a provinciák helyzete – fő vonalakban
- A nemzeti eposz fogalma
- Az Aeneis helye a római irodalomban, a homéroszi eposzokkal vonható párhuzamok értelmezése
- Az Aeneis szerkezete
- A római eredetmondák felbukkanása az eposzban

- A vates-költő alakjának értelmezése (Orpheus)
- Az ókori ember bűnfogalma, emberképe (Orpheus- Eurydice)
- Vergilius alvilágleírása – a keresztény túlvilágszemlélet
- Az olvasott auctorok élete és munkássága

11 óra összefoglalás, számonkérés

Olvasmányok (65 óra)

Catullus: Phaselus ille

Ille mi...

Furi et Aureli

Publius Ovidius Naso: Pygmalion (Metamorphoses)

Az ember teremtése (Prometheus)

Caius Julius Caesar: A kelta vallásról

Marcus Tullius Cicero: Tullius Terentiae suae

Ad Brutum

Orationes in Venem

Oratio in Catilinam prima

Orationes Philippicae

Orator

Somnium Scipionis

Publius Vergilius Maro: Catalepton

Bucolica

Georgica

Szemelvények az Aeneisből

Marcus Valerius Martialis epigrammái (részletek)

Aulus Gellius: Noctes Atticae (részletek)

(Az olvasmányok szövege a használt tankönyvtől függően változhat!)

Továbbhaladás feltétele

- A szókészlet elsajátítása
- Egyre önállóbb munka: fordítás, elemzés (alaktani és mondattani), szövegértelmezés
- A tanuló is a tanár is arra törekedjen közös munkájuk során, hogy a rohamosan gyarapodó ismeretekben újra és újra szintézist teremtsenek

12. évfolyam

Éves óraszám: 96 óra

Olvasott szöveg értése

- a 9-11. évfolyam fejlesztési követelményein túl a tanuló legyen képes tetszőleges korú, műfajú és tartalmú eredeti latin szöveg szabatos magyar fordítását adni (tanári segítséggel vagy megfelelő kommentár használatával)
- a fenti szövegek szerzőre, korra és műfajra jellemző stílussajátosságait felismerni és bemutatni

Íráskészség (beszéd-készség)

- a 9-11. évfolyam fejlesztési követelményein túl a tanuló legyen képes ismeretlen verses szöveget a megfelelő időmérték szerint felolvasni
- a tanár által kijelölt klasszikus szövegrészletek és mondások memoriter felidézésére

Fogalomkörök (nyelvi jelenségek)

- verstan: az időmértékes verselés olvasott szövegekhez kapcsolódó formáinak felismerése és megnevezése
- alaktani ismeretek: a feldolgozott szövegekhez kapcsolódó rendhagyóságok, egyes nyelvtörténeti változások
- esettan: az esetek szövegbeli előfordulásainak elemzése és leírása
- stilisztika: az egyéni nyelvhasználat és egyes műfajok stilisztikai jellemzői, ezek történeti változásai, stílusesszékők elemzése és felismerése

Témakörök

a témakörök és azok sorrendje a továbbiakban a használt tankönyvek függvényében változhatnak

- az antikvitás és a középkor főbb szövegtípusai és műfajai, az ezekkel szemben támasztott korabeli tartalmi és esztétikai elvárások
- az antik filozófia főbb kérdései és tanításai
- az antikvitás főbb társadalmi-politikai nézetei és gyakorlata
- a műfordítás problémái és sajátosságai
- klasszikus latin szövegek feldolgozása: elsősorban az aranykori líra és ezüstkori próza körében

Óraterv

Nyelvtan (15 óra)

- Igényesebb stilisztikai megfigyelések, rendszerező munka
- Verstan – a legfontosabb strófaszerkezetek
- A restituált ejtés elsajátítása
- Az archaikus latin nyelv jellemzői + a görög nyelv hatása
- Az ezüstkori latin nyelv jellemzői
- Az egyházi latin nyelv jellemzői
- Az oratio recta és obliqua
- A szóképzés formái

Memoriter

- Lucretius: De rerum natura I. 1-9. – restituált ejtéssel
- Horatius: Ad Thaliarchum, Ad Leuconoen, Ad Melpomenen

Kultúrtörténet (15 óra)

- A Kr. e. és Kr. u. I. század szellemi élete
- Az ókori filozófia kiemelkedő alakjai, fő irányzatai
- Az irodalmi élet és a társadalmi élet összefonódása Rómában
- Az olvasott auctorok élete és munkássága
- Az olvasott versek értelmezése
- A hanyatlás korának műfajai (az idill, mint értékmentő kísérllet; a regény; a szatíra; a levél, mint sajátos latin műfaj)
- A római történetírói hagyomány + tacitusi sajátosságok
- A principatus és a császárság legfontosabb jellemzői
- A kereszténység megjelenésének hatása Rómában
- A római embereszmény, a görög filozófia hatása az európai gondolkodásra

19 óra összefoglalás, számonkérés, ismétlés

Olvasmányok, szövegek (47 óra)

Titus Lucretius Carus: De rerum natura (szemelvények)

Publius Vergilius Maro: I. ecloga

Quintus Horatius Flaccus: Carmina (bővebb válogatás)

Epodon liber: Ad Romanos

Satiranum liber primus (részlet)

Epistulae (válogatás)

Albius Tibullus: Detestatio belli (I. 10.)

Sextus Propertius: Hoc verum est (II. 5.)

Cornelius Tacitus: Annales (szemelvények)

Agricola (részletek)

Lucius Annaeus Seneca: Epistulae marales (VI. 47.)

C. Caecilius Plinius Secundus: A Vezúv kitörése, az idősebb Plinius halála

A továbbhaladás feltételei

- A tanulók lehetőleg jussanak el oda, hogy a tananyagban jól eligazodnak, önállóan és nagy tévedések nélkül megértik az olvasott szöveget alaktanilag, mondattanilag és tartalmilag egyaránt.
- Törekedjenek a magyaros fordításra, azt azonban el kell fogadnia a tanárnak, hogy tanítványai nem tudnak jobban fordítani annál a szintnél, amilyen a magyar nyelvet ismerik és beszélik. Lelkiismeretes munkánkkal ezen a szinten mindenesetre sokat emelhetünk.
- A tanulók rendelkezzenek helyes ismeretekkel az ókori görög-latin kultúráról, tudásuk legyen produktív és ismerjék ennek a tudásnak az értékét.